

Jeg har fået aflivet en del myter

Af Henriette Korch,
pædagogisk konsulent,
og Charlotte Sigurdsson,
forælder

Hvordan får man forældre, pædagoger og kommune til at bruge fælles, pædagogiske læreplaner? Man sætter dem til at arbejde sammen. To daginstitutionsledere, lederen fra dagplejen, den pædagogiske konsulent og to forældre. Så kan de lære det!

Først giver vi ordet til moren

Da jeg som forælder første gang hørte, at alle daginstitutioner skulle indføre læreplaner, tænkte jeg: Åh nej – lad mine børn være børn lidt endnu! De skal ikke have trukket skoleaktiviteter ned over hovedet, før skoletiden oprinder. Men efter det første chok tænkte jeg så, at nu skulle vi jo have de læreplaner, og i Egebjerg Kommune lagde man op til deltagelse fra forældreside i arbejdsgruppen; så her var en rigtig god mulighed for både selv at få aflivet nogle myter, få indblik i, hvad lære-

planer er og samtidig være med til at påvirke de overordnede mål for læreplanerne, og hvad hensigten skal være med dem i vores kommune.

Processen

Og det har været en rigtig god proces. Jeg har fået aflivet en del myter og fået øjnene op for, at læreplanerne kan bruges positivt i institutionens arbejde med at tilrettelægge aktiviteter og nå alle børn. I arbejdsgruppen har vi også haft meget interessante og lærerige diskussioner om, hvad læring er, hvordan vi hver især opfatter de seks forskellige områder, hvordan arbejdet indenfor områderne kan tilgodeses det enkelte barn, og ikke mindst hvordan vores arbejde med de overordnede mål gerne skal kunne bruges i den enkelte institution.

Vi to forældrerepræsentanter har haft god lejlighed til at spille op mod

fagligheden i gruppen, få diskussioner i gang og dermed været med til at tydeliggøre, hvad pædagogerne i gruppen mente med de forskellige termer og fagudtryk, og sammen har vi formuleret nogle mål, som alle kan stå inde for og er enige om, hvad betyder.

Læreplanen som samtaleredskab

Mit håb er, at læreplanen bliver et værktøj, der tjener flere formål set fra en forælders synsvinkel.

For det første kan den være med til at synliggøre institutionens pædagogiske principper, så man som forælder kan se, hvad der arbejdes efter og med, og hvordan de forskellige områder i læreplanen tilgodeses.

For det andet håber jeg, at læreplanen kan benyttes som samtaleredskab til forældresamtaler og være med til at strukturere disse, så man som forælder har en fornemmelse af at nå hele vejen rundt om barnets institutionstilværelse.

Derigennem håber jeg også, den bliver et værktøj til at fokusere på eventuelle indsatsområder overfor det enkelte barn, uden at det nødvendigtvis er et stort problem. I bedste fald vil læreplanen blive den røde tråd, som forældrene kan bruge til at følge deres barns liv og udvikling i institutionen.

Hvis læreplanen skal fungere optimalt, er det som sagt uhyre vigtigt,

at den er formuleret og udformet, så alle brugere kan forstå den og føler, den er et tilgængeligt og brugbart redskab. Det er vigtigt, at læreplanen er konkret, så forældrene kan se den som et mulighedsredskab og ikke som en løftet pegefinger overfor forældre og barn.

Hvorfor inddrage forældrene?

Jeg kan kun anbefale, at forældre og pædagogiske medarbejdere arbejder sammen så tidligt som muligt i processen. Jeg tror, at vi i vores arbejdsgruppe har opnået i hvert fald to ting ved at have forældrerepræsentanter med ved bordet: 1) vi har været med til at få pædagogikken "ned på jorden" og 2) forældrene har fået ejerskab overfor læreplanerne og kan nu være med til at videregive og videreformidle dette i deres institutioner, så ejerskabet forhåbentligt videreføres til bestyrelse og derefter hele forældregruppen.

Pædagogiske læreplaner i dagtilbud - en pædagogisk konsultants indgang

Da jeg stod for at skulle afslutte mit psykologistudie, valgte jeg, at min hovedopgave skulle omhandle pædagogiske læreplaner. Min problemformulering kom efter mange overvejelser til at hedde følgende:

Hvordan kan pædagogiske læreplaner opkvalificere pædagogisk praksis i daginstitutioner?

Børn skal være i sammenhænge, som gør hverdagen sjov, forunderlig og spændende
Modelfoto:
Niels Chr. Hansen

Da jeg som forælder første gang hørte, at alle daginstitutioner skulle indføre læreplaner, tænkte jeg: Åh nej – lad mine børn være børn lidt endnu!

Jeg fordybede mig i læringsbegrebet teoretisk med udgangspunkt i Mads Hermansens og Knud Illeris' bøger om læring, hvilket medførte, at jeg fik sat begrebet læring i et bredere og mere nuanceret perspektiv. Læring handler om meget andet end det, der er lært i traditionel forstand, og læring kan foregå på mange planer. En dækkende læringsteori må derfor beskæftige sig med mennesket som helhed, med de kognitive og de affektive sider og ikke mindst samspillet imellem dem.

Illeris og Hermansen fremhæver begge, at læring sker i en vekselvirkning mellem indre og ydre faktorer. De er enige i, at børns læring finder sted i sociale kontekster, og at læring foregår på forskellige måder og niveauer. De understreger endvidere begge, at den voksnes personlighed og faglige kvalifikationer har stor betydning for børns læring. Pædagoger har dermed en vigtig rolle: de skal være empatiske, støttende, reflekterende og give børnene udfordringer. Pædagogerne skal indgå i et aktivt samspil med det enkelte barn og hele børnegruppen. Omsorgsdelen er vigtig, og barnet har brug for at blive set og forstået som en unik person. Kvaliteten i daginstitutionen er således afhængig af interaktionen mellem børn og voksne, og denne har betydning for børns udvikling.

Jeg mener, der er to vigtige begreber, som bør fremhæves i forhold til læreplaner. For det første mener jeg, det er vigtigt, at barnets individualitet fremhæves. Ifølge loven skal der udarbejdes en samlet læreplan for de 3-6årige, som skal tage hensyn til sammensætningen af børnegruppen, men der er ingen sikring for, at det enkelte barn vil få en mere meningsfyldt hverdag i børnehaven.

For det andet bør læring betragtes kontekstuel. Det barnet oplever, erfarer og lærer i børnehaven udgør grundlaget for dets læring og udvikling i skolen. Jeg mener dermed, at barnets liv i børnehaven godt kan

have sin egen værdi samtidig med, at det hænger sammen med efterfølgende epoker i dets liv, og læring i børnehaven må tilpasses de 3-6årige børn.

Opkvalificering af pædagogisk praksis

Konklusionen på min opgave blev, at indførelse af pædagogiske læreplaner vil kunne opkvalificere pædagogisk praksis, men det forudsætter blandt andet:

- At pædagogerne har en bevidsthed om det samfund, som nutidens børn vokser op i, samt hvilke konsekvenser det har for børn og barndommen.
- At pædagogerne i den enkelte daginstitution har en teoretisk viden om læring og en fælles afklaring af læringsbegrebet.
- At pædagogerne reflekterer over nuværende praksis for at kunne udvikle denne.

Min opgaveskrivning gav mig energi, men også ressourcer og kompetencer i forhold til opgaven med at skulle udarbejde fælles overordnede mål for de pædagogiske læreplaner i den kommune, hvor jeg er ansat som pædagogisk konsulent.

Overordnede mål for de pædagogiske læreplaner

Egebjerg kommune har valgt at udarbejde nogle fælles overordnede mål for de pædagogiske læreplaner i dagtilbuddene. Børne- og kulturudvalget besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af to daginstitutionsledere, dagplejelederen, pædagogisk konsulent og to forældrerepræsentanter.

På vores første møde tænkte vi tanker sammen om de pædagogiske læreplaner, om fordele og ulemper, samt hvad vi ønskede, at de skulle betyde for vores dagtilbud i kommunen. Vi blev enige om, at vi ville udarbejde nogle realistiske, overordnede mål, som skulle være gældende for både dagpleje og dagin-

stitutioner. Vi valgte ikke at definere et fælles, overordnet barnesyn eller en definition af læringsbegrebet, da vores erfaring er, at dette bør gøres lokalt, hvis alle skal kunne tage ejerskab af disse definitioner.

Vi har opbygget vores overordnede mål på den måde, at der først er en kort beskrivelse af det enkelte tema. Herefter er der beskrevet, hvad børnene skal have mulighed for inden for temaet, og der gives nogle bud på, hvordan målene kan nås.

Vi fandt det hensigtsmæssigt at sikre, at der er noget, som børnene skal kunne møde lige meget hvilken dagpleje eller daginstitution, de kommer i. Der skal stadig være plads til forskellighed: én børnehave har dyr og laver mad hver dag, en anden børnehave har en skovgruppe, en tredje vægter leg, fordybelse og aktiviteter hjemme i børnehaven. Denne mangfoldighed skal man respektere og værdsætte.

Efter beskrivelsen opstillede vi nogle handlinger, som vi mente, kan medvirke til at opfylde de opstillede mål. Vi havde en lang, spændende diskussion om, hvorvidt vi skulle skrive *skal*, men vi endte med den mere bløde formulering: *Følgende handlinger kan medvirke til at opfylde målene*, da vi ikke havde til hensigt at skabe modstand eller andre negative følelser.

Vi arbejdede med to temaer på hvert møde og valgte at begynde med temaerne *sprog* samt *krop og bevægelse*, da vi fandt disse temaer mest konkrete. Til hvert møde havde vi alle skrevet ned, hvad vi mente, der var særlig vigtigt i forhold til de pågældende temaer. Vi blev på møderne enige om, hvad det enkelte tema skulle indeholde, og efterfølgende skrev en af forældrerepræsentanterne fra gruppen og jeg det sammen. På det efterfølgende møde talte vi om det, der var skrevet, og justerede det. Hele denne proces var konstruktiv og spændende.

Hensigten er, at de overordnede mål for de pædagogiske læreplaner skal

understøtte dagplejens og daginstitutionernes arbejde med de pædagogiske læreplaner. Det enkelte dagtilbud har frihed til at anvende egne valgte teorier og metoder. Men de overordnede mål for de pædagogiske læreplaner tydeliggør på et overordnet niveau krav og forventninger til det pædagogiske indhold i dagtilbuddet. Tanken er, at den pædagogiske læreplan skal indgå som en del af virksomhedsplanen.

De overordnede mål er nu sendt til høring i dagplejen og daginstitutionerne, og jeg venter spændt på tilbagemeldingerne, mens jeg tænker, at det kan være svært at tage ejerskab af og skulle arbejde med nogle overordnede mål, som er udarbejdet af en arbejdsgruppe.

Eksempel

Jeg vil give et eksempel på, hvordan vi har beskrevet temaet *Barnets alsidige personlige udvikling*, da jeg finder det vigtigt, at det enkelte barn bliver set og mødt som unik person.

Det er vigtigt, at læreplanen er konkret, så forældrene kan se den som et mulighedsredskab

Barnets alsidige personlige udvikling

- I en stabil selvopfattelse føler børn sig værdsat, kan mærke sig selv og er fortrolig med egne følelser. Dagtilbuddets hverdagsliv skal give mulighed for, at det enkelte barn føler sig unik og oplever sig som en værdifuld deltager i det sociale fællesskab.
- Barnets personlige udvikling har stor betydning for dets generelle udvikling og trivsel.
- Det er vigtigt, at barnet får en fornemmelse for sig selv og lærer at sætte sig i andres sted, så det kan indgå og fungere i sociale sammenhænge.

Barnet skal have mulighed for:

- At føle sig ansvarligt passet på, holdt af og værdsat som en del af fællesskabet.
- At være med i sociale sammenhænge sammen med andre børn og voksne, som gør barnets hverdag sjov, forunderlig og spændende.
- At udvise koncentration og opmærksomhed i forhold til opgaver og aktiviteter.
- At opleve, at der er tid og rum til leg, fordybelse og forundring.
- At kunne sige til og fra i fællesskabet, uden at det truer det sociale tilhørsforhold eller barnets personlige integritet.
- At blive set og støttet i at udvikle et nuanceret kendskab til sig selv og andre. At opleve situationer, hvor det kan mærke, identificere og vise alle former for følelser, og at alle følelser accepteres.
- Gennem handling at erfare, at det har tillid og tro på sig selv og andre og udvikle selvværd.
- At sætte spor i eget og andres liv.
- At opleve sejre og lære at håndtere det, der er svært.

Følgende handlinger kan medvirke til at opfylde målene:

- Skabe nogle gode, forudsigelige og udfordrende rammer for børnene.
- Have øje på det enkelte barn i gruppen og have fokus på barnets styrker og kompetencer.
- Støtte børnene i at kunne rumme egne følelser på en hensigtsmæssig måde.
- Se det enkelte barn som en unik person.
- Være opmærksom på, at være anerkendende i relationen til det enkelte barn.
- Kunne tage barnets perspektiv og anerkende barnets intentioner.
- Tage ansvaret for relationen til det enkelte barn.
- Støtte barnet i dets selvopfattelse.

Tanker om praksis

Pædagogiske læreplaner skal fungere som et overordnet pædagogisk- samt evalueringsredskab, og der lægges op til, at pædagoger og forældrebestyrelser skal formulere konkrete mål og indhold for det pædagogiske arbejde.

Efter at de overordnede mål for temaerne var beskrevet, gjorde jeg mig tanker om, hvorledes målene kunne omsættes til pædagogisk praksis. Jeg vil her give et eksempel, der tager udgangspunkt i de overordnede mål for barnets alsidige udvikling:

Barnets alsidige personlige udvikling i praksis

Når barnet starter i børnehaven, er vi opmærksomme på barnets baggrund og livshistorier. Alle børn har en personlig mappe, hvor der er billeder af barnets familie og andre betydningsfulde ting.

Alle børn er tilknyttet en primær voksen, som har et særligt ansvar for at vide, hvordan barnet trives og udvikles. Barnets primære voksne har et særlig ansvar for relationen til barnet og dets familie.

Selv om alle børn er tilknyttet en bestemt voksen og børnegruppe, tjekker vi jævnligt, om alle børn har en særlig tilknytning til en eller flere voksne og ligeledes om barnet har nogle gode relationer til andre børn, er dette ikke tilfældet, arbejder vi målrettet på, at barnet kan få nogle gode relationer.

Alle børn og voksne har en fast base i huset og tilhører en gruppe.

Vi er lydhøre over for børnenes tanker og idéer og vi forsøger at inddrage disse i hverdagen og i forbindelse med mere planlagte forløb, som for eksempel projekter.

Så vidt det er muligt, deler vi børnene i mindre enheder hver formiddag, hvor vi laver noget spændende sammen.

Vi har forsøgt at skabe rammer, som både er forudsigelige og udfordrende, blandt andet ved at de er fleksible, så vi kan ændre rummene inde og ude efter de børnegrupper, som vi har i huset. Vi har indrettet os med omtanke inde og ude for at skabe ro og give plads til fordybelse.

Vi hjælper børnene med at sætte ord på samt forstå egne og andres følelser for eksempel, når der opstår konflikter børnene imellem.

Vi skriver praksisfortællinger om alle børn, så ingen bliver glemt. Vi anvender blandt andet vores praksisfortællinger på vores personalemøder, hvor vi altid har børn på dagsordenen.

Vi arbejder med barneperspektiver for at forsøge at forstå, hvordan det er at være barn i den enkelte situation, hvilket blandt andet bevirker, at vi har en kultur, hvor det er vigtigt at kunne undres og reflektere over egne og kollegaers handlinger.

Her i foråret vil vi arbejde med et overordnet tema: hvem er jeg, hvem er vi? Temaet skal have fokus på det enkelte barn og børnegruppen.

Således kan ét konkret eksempel se ud, men udformningen afhænger naturligvis af hver institutions værdier og mål.

Fremtidsperspektiver

Indførelse af pædagogiske læreplaner kan medvirke til at give børnene en mere lærerig og udfordrende hverdag i daginstitutionerne i fremtiden.

Børnenes hverdag kan blive mere struktureret, hvilket bevirker, at pædagoger skal være bevidste om også at skabe rum for den uformelle læring

og ligeledes tage ansvar for denne.

Øget skriftlighed og dokumentation kan medvirke til, at pædagogerne og faget som helhed i højere grad vil blive anerkendt også på det samfunds-mæssige plan. Dette er vigtigt i dagens samfund, hvor der er en tendens til, at indholdet i daginstitutionerne i højere grad bliver bestemt fra politisk side.

Pædagogerne må medvirke til at sikre, at der fortsat vil være fokus på børns alsidige læring og udvikling i daginstitutionerne.

Barnets liv i børnehaven kan godt have sin egen værdi samtidig med, at det hænger sammen med efterfølgende epoker i dets liv

0-14 på nettet

Denne artikel kan også læses på den pædagogiske portal www.JAG00.dk

På www.JAG00.dk finder du desuden andre artikler, en job-og cv-database, nyheder, opgaver, bog-anmeldelser, debat, links, afstemninger, en kalender og meget mere.

Kort sagt kan du med et enkelt klik med musen få et samlet overblik over det pædagogiske område.